

„И слънцето на хоризонта/ тъмен,/ да, нашто/ ярко слънце ще просветне)“.

И точно съдбовността на тези диалози е още едно доказателство за стабилната вписаност на Вапцаров в българската литература и култура. Нищо, че фигурата му се мисли първоначално в средите на левите като дошла някак отстрани, едва ли не отникъде. А точно в „Не бойте се, деца“ интимно звучащият личен глас, този, който тихо ще шепне на бъдещите деца, драстично се разграничава от безкритичното присъединяване към фундаменталистското „ние“ на „певците на класата“.

Пролетно

Пролетта е вечната либерална метафора за означаване на бъдещо щастливо и свободно социално битие. При това бъдещото битие ще бъде радикално променено, преобразувано спрямо досегашното. Европейската година на националистическите либерални революции – Пролетта на народите, 1848 г., е всъщност късен израз на тази възможност. Но и в изкуството на XX в. тази тематика има своя нов живот. Гениалната балетна музика на Стравински „Пролетно тайнство“ (1913 г.) е един от манифестите на новата култура. Композиторът пише: „В „Пролетно тайнство“ исках да изразя величественото събуждане на природата, която се възражда, мътната и дълбока вълна на универсалното съзряване, свещения ужас пред обедното слънце.“

Върху тези екстатични състояния радикалната лява култура трупа в следващите десетилетия стихийните колективни емоции на социалната (комунистическата) революция. Темите и мотивите се натоварват с конкретизиращи ги идеологически смисли.

Вапцаров има четири стихотворения, които съдържат думата „пролет“ в заглавието си: „Пролет в завода“ от „Моторни песни“, „Пролет“ („Пролет моя, моя бяла пролет...“), „Пролет“ („Гълъбите гукат...“) и „Пролет“ („Отвънка ухае на люляк...“). Пролетни мотиви пронизват и много други от известните стихотворения, както и незавършени стихотворни фрагменти от ръкописите. В сравнение с доминиращата лява литературна риторика Вапцаровата пролет не е така стихийна, пламтяща, шумна. Тя е някак мека, „идва“ неусетно. Тя е най-вече едно щастливо усещане, едно предчувствие за щастие, завладяващо лирическите персонажи.

Но означава ли това, че нямаме основания за идеологизирано четене на тези стихотворения, за добре познатото ни соцканоническо интерпретиране на пролетната тематика като знак за социалната революция? Насилие